

Hodnotiaca správa za rok 2018

o koordinácii a zabezpečení synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR a makroregionálnych stratégií v SR

Legislatíva EÚ zaväzuje Európsku komisiu a členské štáty Európskej únie dosiahnuť čo najväčší prínos k stratégii Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu a k podpore rozvoja krajiny a jej regiónov. Plnenie politických záväzkov a cieľov sa má realizovať za významnej podpory investícií z EŠIF a ďalších nástrojov podpory EÚ.

Vzhľadom na stav funkčného prepojenia nástrojov financovaných zo zdrojov EÚ na národnej úrovni je potrebné, v súlade s požiadavkami platnej legislatívy EÚ, vytvoriť účinné mechanizmy a štruktúry na zabezpečenie koordinácie medzi EŠIF a ďalšími nástrojmi podpory EÚ.

V dôsledkoch globalizácie sú krajiny navzájom viac prepojené a svoje problémy si musia intenzívnejšie riešiť bez ohľadu na hranice. Tieto potreby si vyžadujú zamyslenie nad tým, najmä akým spôsobom nástroje podpory EÚ a makroregionálne stratégie, ako nové funkčné oblasti, môžu prispieť k lepšiemu vykonávaniu politík a programov EÚ a k dosiahnutiu lepšej územnej súdržnosti a Európe ako celku.

Makroregionálne stratégie a nástroje podpory EÚ pridávajú hodnotu aspektu spolupráce politiky súdržnosti. Ponúkajú platformu pre viacsektorové, mnohonárodné a viacúrovňové riadenie, ktoré je pružné a otvorené aj pre krajiny mimo rámcov EÚ.

Uznesením vlády SR č. 19 zo 17. januára 2018 bol schválený materiál Koordinácia nástrojov podpory EÚ a makroregionálnych stratégií v Slovenskej republike, ktorý mapuje stav nástrojov podpory EÚ a makroregionálnych stratégií na Slovensku a navrhuje spôsoby ich optimalizácie a koordinačných mechanizmov pre čo najlepšie využitie pre plnenie cieľov stratégie Európa 2020 a podpore rozvoja krajiny a jej regiónov. Zároveň z tohto uznesenia bodu B.1 vyplýva úloha pre podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu vypracovať Hodnotiacu správu za príslušný rok.

Uvedenú správu vypracováva Sekretariát Pracovnej komisie pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR, v zmysle svojho štatútu a na základe podkladov od príslušných riadiacich orgánov a zástupcov za relevantné nástroje podpory EÚ a SR a makroregionálnych stratégií.

Obsahom Hodnotiacej správy je informácia o zmenách v plánoch vyhlasovania výziev a vyzvaní, intervenciách medzi programami EU a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR, vrátane identifikácie nedostatkov a návrhu príslušných nápravných opatrení na zlepšenie celkovej koordinácie nástrojov podpory EÚ a SR.

Prvá Hodnotiaca správa sa vypracováva k 31.12.2018 a predkladá sa na rokovanie vlády SR ako informatívny materiál.

A. Synergické účinky medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a EŠIF

Sekretariát Pracovnej komisie pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR požiadal listom predsedníčky Pracovnej komisie jej členov o predloženie podkladov do Hodnotiacej správy v nasledovnom členení:

1. Zmeny v plánoch vyhlasovania výziev a vyzvaní, intervenciách medzi programami EÚ a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR a makroregionálnymi stratégiami – vysvetliť a zdôvodniť jednotlivé zmeny v plánoch vyhlasovania výziev a vyzvaní
2. Identifikácia nedostatkov a prípadných problémov, s ktorými sa RO stretli pri identifikovaní synergii a komplementarít
3. Návrh nápravných opatrení a prípadne návrh na prijatie nových postupov na zlepšenie celkovej koordinácie nástrojov podpory EÚ a SR
4. Informácie o konkrétnych zrealizovaných synergických účinkoch v projektových témach podporených prostredníctvom rôznych programov, alebo programov priamo riadených EÚ a SR

K bodu 1. Zmeny v plánoch vyhlasovania výziev a vyzvaní, intervenciách medzi programami EÚ a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR a makroregionálnymi stratégiami – vysvetliť a zdôvodniť jednotlivé zmeny v plánoch vyhlasovania výziev a vyzvaní

V roku 2018 príslušné riadiace orgány vykonali spolu 45 aktualizácií plánov vyhlasovania výziev a vyzvaní, z toho OP II 9 aktualizácií, OP EVS 4 aktualizácie, OP KŽP 6 aktualizácií, OP VaI 6 aktualizácií, OP LZ 7 aktualizácií, OP RH 3 aktualizácie, Interreg V-A SK-CZ 2 aktualizácie, IROP 4 aktualizácie a PRV 4 aktualizácie.

RO pre OP TP taktiež vykonal niekoľko zmien v plánoch vyzvaní na rok 2018 – klesol počet nových vyzvaní z 12 na 5. Zvyšných 7 vyzvaní ostalo otvorených s predĺženou dobou realizácie aktivít projektu do 31.12.2021. Zmeny v synergiách pre OP TP počas roka 2018 nenastali.

Zmeny v plánoch vyhlasovania výziev a vyzvaní sa týkali najmä:

- doplnenia nových výziev a vyzvaní, ich prehodnotenie, príp. ich presun z roku 2017 alebo presun do roku 2019, príp. vypustenie výzvy, úprava jej názvu, zmena formy, štruktúry, podmienok, administratívne chyby vo výzvach (ovplyvnené vonkajším aj vnútorným prostredím príslušných subjektov)
- úpravy špecifických cieľov, úpravy projektových aktivít (analýza jednotlivých aktivít z hľadiska štátnej pomoci, vypracovanie individuálnych testov štátnej pomoci, komunikácia s Protimonopolným úradom SR ako koordinátorom štátnej pomoci v SR)
- prehodnotenia synergii a komplementarít, ich pridanie alebo odstránenie, príp. ich identifikácia nad rámec MP CKO č.11 (na základe vzájomnej komunikácie a dohôd medzi príslušnými subjektmi)
- posunov dátumov vyhlásenia, príp. uzavretia výziev a vyzvaní (napr. z dôvodu dopracovania štúdií uskutočniteľnosti, náročnejší proces prípravy projektov, proces posudzovania štátnej pomoci)

- zmien indikatívnej výšky finančných prostriedkov
- zmien v rámci oprávnených žiadateľov

K bodu 2. Identifikácia nedostatkov a prípadných problémov, s ktorými sa RO stretli pri identifikovaní synergií a komplementarít

RO nezaznamenali žiadne výrazné problémy pri identifikácii synergií a komplementarít, spolupráca je na dobrej úrovni. Všetky identifikované, resp. neidentifikované synergie boli výsledkom vzájomnej komunikácie a dohody.

RO pre KŽP sa k identifikácii nedostatkov/problémov vyjadril nasledovne:

- Nejasné zadefinovanie, resp. interpretácia pojmov synergia a komplementarita v reálnej implementácii, t. j. ktoré aspekty je potrebné zohľadňovať (tematické zameranie výzvy, časový aspekt, oprávnenosť žiadateľov a pod.).
- Ďalším nedostatkom, ktorý má podstatný vplyv na plánovanie synergií a komplementarít, sú požiadavky na zrýchlenie čerpania, ktoré nevytvárajú priestor pre strategické plánovanie a koordináciu synergických a komplementárnych väzieb.
- Neprehľadnosť pri plánovaní synergií a komplementarít z dôvodu značného množstva operačných programov, prioritných osí a opatrení EŠIF ako aj ostatných nástrojov EÚ a SR.
- Nerelevancia, resp. neaktuálnosť identifikovaných synergických/komplementárnych účinkov v prílohe č. 1 Metodického pokynu CKO č. 11 z hľadiska zamerania jednotlivých výziev/vyzvaní EŠIF a ostatných priamo riadených nástrojov EÚ a SR.
- Neplnenie stanoveného účelu nastavenia problematiky synergií a komplementarít, ktoré vytvára zbytočnú administratívnu záťaž pre riadiace orgány (pri každej aktualizácii harmonogramu výziev je potrebné predkladať na schválenie Pracovnej komisii pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR aj dokument „Plán vyhlasovania výziev a vyzvaní“) bez požadovaných dopadov.

RO pre OP TP identifikoval nedostatočnú informovanosť a pochopenie využitia synergií a komplementarít v praxi, z čoho vyplývala skôr formálna spolupráca s ostatnými RO.

K bodu 3. Návrh nápravných opatrení a prípadne návrh na prijatie nových postupov na zlepšenie celkovej koordinácie nástrojov podpory EÚ a SR

RO pre OP LZ navrhuje, aby si príslušné riadiace orgány pri posudzovaní synergií a komplementarít medzi sebou vymieňali aj stručný popis aktivít aspoň tak, ako je to uvedené v dotazníku CKO predkladanom pri výzvach a vyzvaniach. Takýto postup by uľahčil posúdenie a zároveň ostane ako podklad pre požadovaný dotazník.

RO pre OP VaI považuje za hlavný nedostatok synergií a komplementarít ich praktickú nevyužitelnosť, tzn., že v rámci plánovania vyhlasovania výziev/vyzvaní a od toho sa odvíjajúcej doby predkladania a implementácie projektov potenciálnymi žiadateľmi/prijímateľmi sa v praxi RO/SO (podľa nášho názoru každý) riadi na základe

vlastných priorít a potrieb (napr. možnosti administratívnych kapacít RO/SO zabezpečiť procesy týkajúce sa prípravy výziev, schvaľovania projektov, ako aj realizácie projektov v danom čase).

Častým nedostatkom je to, že síce v rámci plánov vyhlasovania výziev a vyzvaní pre daný kalendárny rok jednotlivé subjekty plánujú vyhlásiť výzvy, v rámci ktorých môže dôjsť k možným synergickým/komplementárnym účinkom, avšak termíny ich vyhlásenia v danom roku vôbec nekorešpondujú a nie sú zosúladené, obzvlášť pri otvorených výzvach a výzvach s dlhším časom uzatvorenia výzvy (napr. synergická výzva je jedným subjektom vyhlásená v januári daného roka a druhá synergická výzva bude vyhlásená iným subjektom až v decembri daného roka, pričom problémom môže byť buď to, že v rámci prvej výzvy môže dôjsť už aj k ukončeniu realizácie aktivít schválených projektov, zatiaľ čo tá druhá nebola ešte ani vyhlásená, resp. že možnosť dosiahnutia synergie by bola v rámci realizácie projektov, ktoré by mali na seba nadväzovať možná, ak by tieto výzvy boli vyhlásené v opačnom poradí). Z toho vyplýva, že v Pláne vyhlasovania výziev a vyzvaní sú synergie identifikované iba z dôvodu, že sa plánujú vyhlásiť v danom roku, ale v praxi sa neprihliada na to, kedy presne a či na seba nadväzujú.

Problém v oblasti identifikovania synergií a komplementarít spočíva tiež pri ešte nevyhlásených výzvach v iných OP (ako napríklad výzvy z OP IZ), kde môže dôjsť k synergickým a komplementárnym účinkom, ale bez bližšieho popisu výzvy nie je možné bližšie identifikovať tento účinok.

RO pre OP KŽP v rámci nápravných opatrení navrhuje a odporúča:

- Zjednodušiť zadefinovanie pojmov synergie a komplementarity a jasne zadefinovať, aké podmienky musia byť splnené, aby bolo možné výzvu zadefinovať ako synergickú/komplementárnu k inej výzve.
- Zabezpečiť vecnú koordináciu vyhlasovaní výziev/vyzvaní v rámci jednotlivých programov v rámci EŠIF ako aj ostatných priamo riadených nástrojov EÚ a SR.
- Prehodnotiť, resp. aktualizovať identifikované synergické/komplementárne účinky uvedené v prílohe č. 1 Metodického pokynu CKO č. 11 na základe relevancie k výzvam/vyzvaniam EŠIF a iných priamo riadených nástrojov EÚ a SR za účelom zhodnotenia reálneho stavu.
- Znížiť administratívnu záťaž súvisiacu s prípravou Plánu vyhlasovania výziev a vyzvaní a uvedený dokument spojiť s dokumentom Harmonogram výziev a vyzvaní, ktorý obsahuje v podstate rovnaké údaje.
- Rozšíriť členstvo Pracovnej komisie pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR aj o zamestnancov jednotlivých rezortov, ktorí sa priamo podieľajú na príprave jednotlivých výziev/vyzvaní EŠIF a riadení ostatných nástrojov EÚ a SR za účelom eliminácie prekrývania jednotlivých podpôr a identifikácie synergií/komplementarít na základe praktických skúseností z programovania EŠIF a iných priamo riadených nástrojov EÚ a SR.

RO pre OP II považuje súčasný systém identifikácie synergií a komplementarít za dostatočný, aj keď v prípade OPII je jeho výsledkom len veľmi všeobecná identifikácia synergií, ktoré sa v konečnom dôsledku nemusia potvrdiť. Príkladom sú vyzvania prioritných osí 1 až 6, ktoré boli vyhlásené v roku 2016, a pre ktoré boli identifikované synergie len na základe

špecifických a tematických cieľov. Posúdenie synergií na úrovni konkrétneho projektu nebolo v tom čase možné, nakoľko RO OP II nemal bližšie informácie o projektoch, ktoré prijímatelia OP II plánovali v rámci daných vyzvaní predložiť.

Synergie identifikované v pláne na rok 2018 sú výsledkom detailnejšieho posúdenia. Plán na rok 2018 obsahuje iba vyzvania na konkrétne projekty. Pracovníci posudzujúci synergie tak mali k dispozícii podrobné projektové zámery, čo viedlo k neidentifikácii viacerých synergií uvedených v MP CKO č. 11. Avšak synergie, ktoré sa takto podarilo identifikovať možno považovať za reálne a oveľa pravdepodobnejšie ako tie, ktoré boli identifikované v predošlých plánoch, resp. harmonogramoch.

RO pre PRV by uvítalo podporu zo strany CKO vo vzťahu k identifikáciám synergií medzi EŠIF a inými nástrojmi podpory z EÚ v SR vzhľadom na to, že tieto sú riadené na rôznych ústredných orgánoch štátnej správy. RO PRV by navrhol zníženie administratívy, t.j. minimalizovať počet dokumentov zasielaných pracovnej komisii a taktiež zredukovať prácu RO a SORO pri identifikovaní synergií, keďže synergie boli identifikované pri tvorbe programov (uvedené v každom OP a v metodickom pokyne), následne RO/SORO identifikujú synergie na každý rok pri tvorbe a aktualizácii plánu výziev a ešte aj pri každej výzve.

RO pre IROP odporúča zvážiť spojenie Plánu vyhlasovania výziev a vyzvaní s dokumentom Harmonogram výziev a vyzvaní (ktorý obsahuje v podstate rovnaké údaje).

RO pre OP TP pre zlepšenie spolupráce s ostatnými RO navrhuje zorganizovať školenie pre manažérov RO a ostatných nástrojov podpory, ktorí pripravujú a vyhlasujú vyzvania, za účelom lepšieho pochopenia práce so synergiami a komplementaritami.

K bodu 4. Informácie o konkrétnych zrealizovaných synergických účinkoch v projektových témach podporených prostredníctvom rôznych programov, alebo programov priamo riadených EÚ a SR

RO pre OP II

RO pre OP II identifikovalo synergický účinok na úrovni konkrétneho projektu dopravnej infraštruktúry v jednom prípade. V zmysle definície pojmu „synergia“ (MP CKO č.11) RO OPII za takýto považuje projekt D3 Čadca Bukov – Svrčinovec, ktorý bol zazmluvnený v júli 2018 v rámci otvoreného vyzvania „OPII-2016/2.1/NDS-18-VP - Vyzvanie pre NDS Vyzvanie na predkladanie žiadostí o NFP pre veľké projekty prioritnej osi č. 2 OPII“ z roku 2016. Výstavba tohto 6 km dlhého úseku diaľnice D3 prebieha vďaka spojeniu finančnej podpory z programu OPII (95,78 mil. €) a Nástroja na prepájanie Európy (CEF – 114,11 mil. €).

RO pre EVS

Synergické účinky v projektových témach sú realizované prostredníctvom národných projektov predovšetkým v zmysle systému vzájomnej koordinácie medzi OP Integrovaná infraštruktúra a OP EVS.

RO pre KŽP

V nadväznosti na zameranie výziev má RO pre OP KŽP vo svojich výzvach identifikované synergické účinky najmä s Integrovaným regionálnym operačným programom, Operačným programom Výskum a inovácie, Programom rozvoja vidieka SR 2014 – 2020, Environmentálnym fondom, programom LIFE, programom Stredná Európa a programom INTERREG Europe. Žiadatelia sú vo výzvach informovaní o synergických účinkoch k programom EŠIF a k ďalším programom EÚ a SR, a teda aj o možnostiach využitia, resp. spojenia finančnej podpory z EŠIF a iných priamo riadených nástrojov EÚ a SR v rámci projektu, ako aj o možnostiach realizácie po sebe nasledujúcich projektov, ktoré môžu na seba nadväzovať.

Interreg SK-AT a SK-CZ

RO pre Interreg SK-AT a SK-CZ identifikoval synergie a komplementarity s programom OP ĽZ, a to najmä pri prioritnej osi 1, ktorá je zameraná na školské vzdelávanie.

RO pre OP VaI

V rámci viacerých projektov financovaných z prostriedkov OP VaI boli identifikované synergické účinky pri tvorbe pracovných miest a podpore zamestnanosti prostredníctvom OP ĽZ. Uvedené v praxi vyzeralo tak, že prijímateľ v rámci OP VaI vytvoril, obsadil a udržal v dôsledku realizácie aktivít projektu pracovné miesto, na ktoré mohol taktiež čerpať dotáciu z projektu OP ĽZ, resp. dotáciu z národného projektu ÚPSVaR, ktoré boli zamerané na podporu zamestnanosti.

Silný synergický a komplementárny účinok je plánovaný pri vyhlásených výzvach OPVaI-VA/DP/2018/2.1.1-04 a OPVaI-VA/DP/2018/1.1.3-04 (Teamingové výzvy), ktoré vychádzajú z projektov podaných v rámci programu H2020 (s kódom H2020-WIDESPREAD-2014-1). V rámci synergických účinkov sú podporení tí istí prijímatelia ako v programe H2020 s kódom H2020-WIDESPREAD-2014-1) a jedná sa o pokračujúce projekty, ktoré nadväzujú na projekty z H2020.

Synergické resp. komplementárne účinky sú zjavné pri národných projektoch OP VaI realizovaných Centrom vedecko-technických informácií SR, ale nie sú viazané na konkrétne výzvy a projekty z OP VaI, iných OP resp. ďalších iniciatív a programov EÚ a SR, keďže ide o prierezové projekty s cieľom zlepšiť a zefektívniť výskumnú činnosť vo všeobecnosti (napr. podpora výskumnej infraštruktúry, prístup k elektronickým informačným zdrojom, podpora predkladateľom projektov v rámci ERA).

RO pre OP ĽZ

Z programov mimo EŠIF boli v roku 2018 identifikované synergie a komplementarity s programami Interreg SK-AT a SK-CZ. Identifikácia prebehla hlavne v rámci prioritnej osi 1 zameranej na školské vzdelávanie.

RO pre PRV

Synergické účinky sa prejavia pri implementácii Miestnych akčných skupín.

RO pre IROP

V nadväznosti na zameranie výziev má Integrovaný regionálny operačný program vo svojich výzvach identifikované synergické účinky najmä s Operačným programom Integrovaná infraštruktúra, Operačným programom Ľudské zdroje, Operačným programom Výskum a inovácie. Žiadatelia sú vo výzvach informovaní o synergických účinkoch k programom EŠIF a k ďalším programom EÚ a SR, a teda aj o možnostiach využitia, resp. spojenia finančnej podpory z EŠIF a iných priamo riadených nástrojov EÚ a SR v rámci projektu.

RO pre OP TP

V spolupráci s RO ostatných OP financovaných z EŠIF identifikoval synergické prepojenia a účinky v rámci technických pomoci jednotlivých OP v oblastiach: administratívne kapacity (refundácia miezd, špecifické vzdelávanie), hodnotenie a štúdie, systémová a technická podpora (informačné systémy, materiálno-technické vybavenie), informovanie a publicita.

OP TP pôsobí doplnkovo taktiež pre oblasť riadenia a zvyšovania kvality administratívnych kapacít EŠIF pre budovanie efektívnej verejnej správy, za ktorú je zodpovedné Ministerstvo vnútra SR ako Riadiaci orgán pre OP EVS. OP EVS podporuje verejnú správu ako celok, s výnimkou verejnej správy zaoberajúcej sa EŠIF. Verejnú správu zaoberajúcu sa oblasťou EŠIF podporuje na horizontálnej úrovni OP TP ako aj technická pomoc jednotlivých OP. Podpora projektov na princípe doplnkovosti bola zabezpečená dodržiavaním deliacich línií medzi OP EVS a OP TP v oblastiach: verejné obstarávanie, analytické kapacity, sociálny dialóg, boj proti korupcii.

B. Zástupcovia za príslušné nástroje podpory EÚ a SR

CEF – Doprava

V roku 2018 bola z programu CEF – Doprava vyhlásená jedna všeobecná výzva, do ktorej sa mohli zapojiť všetky krajiny EÚ. Všeobecné výzvy z nástroja CEF ponúkajú spolufinancovanie projektov pre oblasť dopravy v miere od 10 % do 50 %, čo nie je pre potenciálnych záujemcov zo Slovenska tak atraktívne ako výzvy z tzv. kohéznej obálky, kde majú slovenské subjekty nárok na spolufinancovanie vo výške do 85 % z oprávnených nákladov projektu. Taktiež sa do všeobecných výziev môžu zapojiť všetky členské krajiny EÚ (kohézne aj nekohézne), čo spôsobuje značný nárast konkurencie medzi záujemcami.

Do výzvy v roku 2018 sa nezapojili žiadne subjekty zo Slovenska a preto neboli identifikované ani žiadne reálne synergické účinky, ktoré by vychádzali z konkrétnych projektových zámerov.

Dunajský nadnárodný program

Doteraz v dvoch štandardných výzvach bolo celkovo schválených 77 projektov; účasť SK v 50 projektoch (74 projektových partnerov, z toho 2 vedúci partneri). V prvej výzve (prebiehala v dvoch kolách v rokoch 2015 a 2016) bolo schválených 55 projektov – účasť SK: v 37 projektoch – celkový počet SK partnerov bol 2 hlavné a 53 projektových partnerov. Celková alokácia 100 miliónov eur. Druhá výzva prebehla v roku 2017 a bolo v nej schválených 22 projektov – účasť SK: 19 projektových partnerov v 13 projektoch. Celková alokácia 40 miliónov eur.

Výzva na Seed Money Facility – špecifická výzva na predloženie projektov zameraných na prípravu projektov strategických z hľadiska dunajskej stratégie, otvorená bola v roku 2017 – schválených celkovo 19 projektov, v ktorých má SK účasť 1 vedúci partner a traja projektoví partneri. Celková alokácia bola cca 1,5 milióna eur.

V súčasnosti prebieha tretia výzva, otvorená bude do 8.3.2019.

Stredná Európa

V troch doterajších výzvach bolo schválených celkovo 129 projektov; účasť SK v 31 projektoch (66 projektových partnerov, z toho 3 vedúci partner). Prvá výzva prebehla v roku 2015 s alokáciou 84,5 miliónov eur, účasť SK: 20 partnerov v 15 projektoch. Druhá výzva bola v roku 2016 s alokáciou 90 miliónov eur, účasť SK: 23 partnerov (z toho jeden vedúci partner) v 16 projektoch. Tretia výzva v roku 2018 s alokáciou cca 75 miliónov eur, účasť SK: 22 partnerov (z toho dvaja vedúci partneri) v 19 projektoch.

V súčasnosti sa pripravuje 4. výzva, ktorá bude do značnej miery špecifická a experimentálna.

Synergie zo strany DNP a SE nie sú aktívne identifikované, nakoľko SR v týchto programoch nie je riadiacim orgánom, avšak spolupráca a komunikácia s riadiacimi orgánmi pri určovaní synergií a komplementarít prebieha na dobrej úrovni.

HORIZONT2020

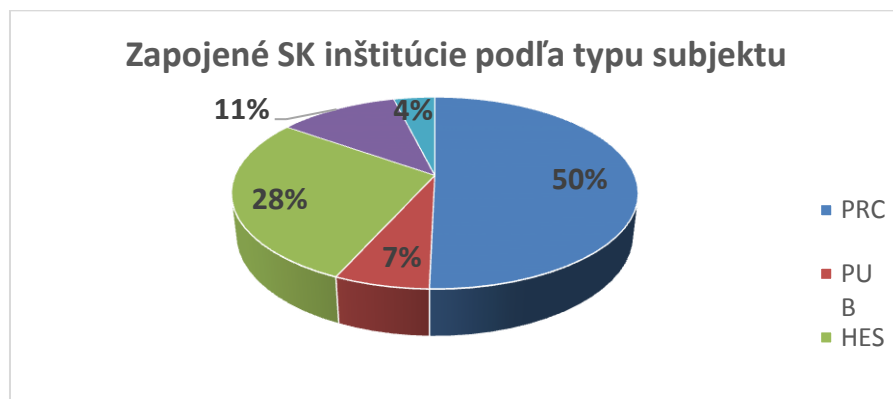
Sekcia vedy a techniky (MŠVVaŠ) vníma ako kľúčovú otázku podporu synergií medzi rámcovými programami EÚ pre výskum a inovácie a štrukturálnymi fondmi. Týka sa tak aktuálneho rámcového programu Horizont 2020, ako aj pripravovaného programu Horizont Európa, ktorý bude implementovaný od roku 2021.

Do úvahy prichádza najmä podpora projektov, ktoré schválila EK tj. dosiahli určitý počet bodov (threshold) avšak z dôvodu veľkého počtu úspešných žiadostí nie sú financované aj napriek tomu, že ide o kvalitné projekty. Predpokladá sa najmä uplatnenie pri projektoch typu Marie Skłodowska Curie, Widening projektov (ERA CHAIR, Teamig, Twinning) alebo SMEs inštitúte. Dofinancovaním projektov z prostriedkov štrukturálnych fondov sa umožní realizácia kvalitných projektových zámerov.

Výskumná agentúra 8. októbra 2018 otvorila výzvu zameranú na podporu kvalitných projektov Horizontu 2020 s účasťou SR s názvom Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na podporu výskumných medzinárodných projektov schválených v programe H2020 OPVAI-VA/DP/2018/1.1.2-01. Ide o otvorenú výzvu s alokovanou čiastkou 10 mil. EUR. V podpore kvalitných projektov nefinancovaných EK, je potrebné pokračovať aj v rámci programu Horizont Európa.

Počas rokovaní o legislatívnom balíku Horizont Európa sa otvorila možnosť využitia synergických efektov v oblasti partnerstiev, ide o súkromno – verejné alebo verejno – verejné partnerstvá združujúce EK a členské štáty EÚ za účelom realizácie spoločnej výskumnej agendy. Predpokladá sa možnosť využiť prostriedky zo štrukturálnych fondov ako národný príspevok pri vstupe členského štátu do partnerstva. Tým by sa výrazne rozšírili možnosti participácie SR v týchto výskumných iniciatívach, ktoré ponúkajú slovenským výskumníkom uplatnenie v perspektívnych oblastiach výskumu a vývoja ako sú napr. zdravie, autonómna mobilita, znižovanie emisií v priemysle alebo biotechnológie. Ak sa vychádza z predošlého obdobia, očakávaný národný príspevok sa spravidla pohybuje v rozmedzí 500 000 EUR až 1. mil. EUR.

Do výziev s uzávierkou v roku 2018 sa zapojilo 282 SK subjektov, z nich 37 participovalo na viacerých projektových návrhoch. Na SK subjekty zapojené do projektových návrhov bol požadovaný finančný príspevok 135 143 473 €.

Graf č.1: Najpočetnejšie zastúpenie v projektových návrhoch mal súkromný sektor (PRC), nasledujú univerzity (HES), výskumné inštitúcie (REC), verejné inštitúcie (PUB) a iné (OTH).

ESPON 2020

Program ESPON 2020 je výskumným programom, ktorý je zameraný na podporu výskumu v oblasti územného plánovania a regionálneho rozvoja a taktiež na propagáciu a podporu európskeho územného rozmeru v oblasti rozvoja a spolupráce, a to prostredníctvom územných dôkazov. Riadiacim orgánom programu je Ministerstvo pre územné plánovanie a energetiku so sídlom v Luxembursku, ďalšie orgány programu a prvostupňová kontrola tiež sídlia v Luxembursku.

V roku 2018 v rámci špecifických cieľov 1, 2, 3, ktoré zahŕňajú projekty aplikovaného výskumu, cielených analýz a nástrojov, bolo vyhlásených 12 výziev. V rámci špecifických cieľov 4 a 5, ktoré sú určené na propagačné aktivity programu a samotné vykonávanie programu, bolo vyhlásených 7 výziev. Za implementáciu aktivít programu ESPON je zodpovedný jediný prijímateľ – ESPON EGTC, ktorý zabezpečuje vyhlasovanie výziev a aj kontrolu možných synergických účinkov s ostatnými programami.

Ministerstvo dopravy a výstavby SR, ako národný orgán programu ESPON 2020, neeviduje žiadne synergické účinky s ostatnými programami.

Program INTERACT

Cieľom je posilnenie účinnosti politiky súdržnosti podporovaním výmeny skúseností, prenosu osvedčených postupov a šírenia inovačných prístupov medzi programami územnej spolupráce a partnermi, prispel svojimi aktivitami o.i. aj v rámci makroregionálnych stratégií, a to najmä na štruktúrovaný dialóg a výmenu skúseností pri poskytovaní podpory budovania kapacít pre makroregionálne stratégie, potenciál pre ďalšie výmeny a spoluprácu, návrhy na ďalšiu tematickú koordináciu a spoluprácu a zefektívnenie komunikačných aktivít.

Z dôvodu zamerania programu synergické a komplementárne účinky nie sú zaznamenávané.

Slovak Investment Holding

Spoločnosť Slovak Investment Holding (SIH) spravuje v programovom období 2014-2020 finančné nástroje EŠIF cez National Development II. (NDF II.). V rámci správy NDF II., SIH kládol dôraz na implementáciu finančných nástrojov z pôvodnej alokácie od jednotlivých riadiacich orgánov v objeme 552,4 mil. Eur. V roku 2018 z iniciatívy riadiacich orgánov došlo k rozšíreniu oblastí pre investície z NDF II – konkrétne pribudli prostriedky pre zdravotníctvo a rozšírili sa alokácie pre oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu, inovácií v malých a stredných podnikoch a energetickej efektívnosti vo verejných budovách.

Rok 2018 bol z hľadiska implementácie finančných nástrojov zatiaľ najúspešnejším v súčasnom programovom období. Pomalý nábeh v predchádzajúcich rokoch bol ovplyvnený viacerými faktormi ako je verejné obstarávanie finančných sprostredkovateľov, príprava schém štátnej pomoci, neskoré vydávanie usmernení zo strany EK, neskorý prevod prostriedkov do SIH zo strany riadiacich orgánov, konkurencia medzi finančnými nástrojmi a grantmi ako aj nesystémové nastavenie finančných nástrojov v operačných programoch. Napriek uvedeným problémom v procese implementácie sa podarilo spoločnosti SIH adaptovať na súčasné podmienky a v roku 2019 sa nepredpokladajú časové zdržania, nakoľko všetky zúčastnené subjekty (SIH, ÚVO, RO, PMÚ, finanční sprostredkovatelia) sú už na proces VO ako aj na schémy štátnej pomoci zvyknuté. V novom programovom období (2021-2027) je možné sa spomínaným problémovým faktorom vyhnúť, a preto bude koordinálny orgán pre finančné nástroje (KOFN) navrhovať viacero opatrení pri nastavovaní finančných nástrojov od začiatku prípravy Partnerskej dohody.

Z dôvodu zamerania spoločnosti synergické a komplementárne účinky nie sú zaznamenávané.

Program FEAD

Riadiaci orgán Operačného programu FEAD nevyhodnocuje synergické účinky medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR. Fond podporuje sociálnu súdržnosť, posilňuje sociálne začleňovanie, a teda v konečnom dôsledku prispieva k cieľu odstránenia chudoby v Únii, pričom len dopĺňa štrukturálne fondy.

Ďalší zástupcovia za príslušné nástroje podpory EÚ a SR podklady nezaslali.

C. Makroregionálne stratégie v Slovenskej republike

Makroregionálne stratégie sa stali neoddeliteľnou súčasťou politického rámca EÚ, majú veľký potenciál a jedinečným a inovačným spôsobom prispievajú k spolupráci v rámci EÚ, ako aj k spolupráci so susednými krajinami.

Makroregionálne stratégie tvoria jedinečný integrovaný rámec na riešenie spoločných výziev a sú relevantným nástrojom na optimálne využitie existujúcich finančných zdrojov, najmä v kontexte globalizácie.

V súčasnosti existujú štyri makroregionálne stratégie - Baltická, Dunajská, Jadranská a Jónska a Alpská stratégia. Slovenská republika je zapojená do Stratégie EÚ pre dunajský región.

Činnosti spolupráce v rámci dunajskej stratégie sa zameriavajú na štyri piliere: prepojenie regiónu; ochrana životného prostredia; budovanie prosperity prostredníctvom bezpečnosti a budovania kapacít; a posilňovanie sociálno-ekonomických hľadísk. Konkrétna spolupráca sústreďuje na 12 prioritných oblastí.

Čo sa týka Stratégie EÚ pre Dunajský región, špecifikovali sa najmä nasledovné problémy a nedostatky:

- pretrvávajúci a nedostatočný prístupové práva zo strany jednotlivých ministerstiev rezultujúci v slabú účasť a častú fluktuáciu členov riadiacich skupín za jednotlivé prioritné oblasti
- nedostatočné a často len formálne prepojenie s EŠIF

Koncom januára 2019 Európska Komisia zverejnila *Správu o vykonávaní makroregionálnych stratégií EÚ*. Správa popisuje súčasný stav vo všetkých 4 stratégiách a naznačuje možnosti ďalšieho vývoja. Jedným z hlavných bodov je prepojenie stratégií s novým programovým obdobím 2021-2027. Členské štáty budú môcť podľa návrhu nového kohézneho balíka reflektovať priority stratégie v partnerskej dohode a operačných programoch, čo by malo viesť k tomu, aby národné operačné programy v každom štáte v celej oblasti stratégie podporovali rovnaké ciele stratégie, čím by sa dosiahla želaná zmena v makroregióne.

V súčasnosti sa rozpracováva nová Stratégia EÚ pre karpatský región (EUSCARP), ktorej hlavným iniciátorom je Poľská republika. Od roku 2016 sa uskutočnilo už niekoľko stretnutí ku karpatskej stratégii, ktorých sa zúčastnili členské štáty, DG REGIO, ďalšie generálne riaditeľstvá EK, členovia Európskeho parlamentu a ďalšie nečlenské krajiny EÚ. Karpatská

stratégia má nadväzovať na úspešné makroregionálne stratégie, ako sú Dunajská, Alpská či Baltská stratégia. V septembri 2018 v Krynici, v Poľskej republike bola podpísaná Deklarácia o zámere vytvoriť Stratégiu EÚ pre Karpatský región (Poľsko, Slovensko, Maďarsko, Ukrajina, Rumunsko sa zatiaľ nerozhodlo, či sa pripojí ku stratégii). Poľsko už oficiálne túto stratégiu zaslalo EK a plánuje otvoriť túto otázku na zasadnutí Pracovnej skupiny priateľov predsedníctva pre makroregionálne stratégie, ktorej prvé zasadnutie sa uskutoční 21.2.2019.

Dňa 7.2.2019 sa v Bruseli uskutočnilo zasadnutie medziregionálnej skupiny Karpaty Európskeho výboru regiónov, na ktorom o. i. bolo prezentované, že v priebehu februára a marca 2019 prebehnú viaceré zasadnutia Priateľov predsedníctva k makroregionálnym stratégiám a koncom marca 2019 by mali byť prijaté závery Rady EÚ k Správe o vykonávaní makroregionálnych stratégií EÚ. RO PRES tiež poukázalo na fakt, že budú súbežne predsedáť Rade EÚ ako aj Stratégii EÚ pre Dunajský región, kde sa chcú zamerať najmä na posilňovanie spolupráce a revíziu akčného plánu stratégie. V oblasti Karpatskej stratégie zdôraznili, že bude potrebná dohoda na najvyššej politickej úrovni.

D. Závery a odporúčania

V zmysle podkladov od jednotlivých členov Pracovnej komisie pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR ako aj ich postrehov, návrhov opatrení a odporúčaní, Sekretariát komisie:

1. k synergiám a komplementaritám
 - iniciuje pracovné stretnutie s relevantnými zástupcami RO k vyššie uvedeným identifikovaným nedostatkom a problémom, k návrhom opatrení a odporúčaniam, prijať a realizovať systémové riešenia a informovať členov Pracovnej komisie o výsledkoch
 - navrhuje, aby zástupcovia za príslušné nástroje podpory EÚ a SR pravidelne povinne posielali informácie o príslušných výzvach vo svojej kompetencii na adresu: synergie@vicepremier.gov.sk, pričom sekretariát zabezpečí uverejnenie týchto oznamov na stránke eurofondy2020+, prípadne, pokiaľ je to možné, sekretariát získa informácie o vyhlásených výzvach z oficiálne dostupných zdrojov
2. k makroregionálnym stratégiám

Správa o vykonávaní makroregionálnych stratégií EÚ poukázala na potrebu zlepšiť určité kľúčové aspekty vykonávania makroregionálnych stratégií týkajúce sa aj Slovenska:

- posilňovanie politickej angažovanosti na vnútroštátnej úrovni,
- zlepšenie mechanizmov riadenia,
- zlepšenie prístupu k financovaniu priorít a projektov makroregionálnych stratégií.